

Akademický rok 2018/2019

Bakalářská práce – posudek vedoucího

Jméno a příjmení studenta: Martin Dominik Kratochvíl

Název práce: THYME

Slovní hodnocení:

Martin Dominik Kratochvíl ve své bakalářské práci představuje unikátní sourozenecký hudební projekt, který vytvořil se svojí sestrou Johanou Klárou Kratochvílovou. Dominikova mladší sestra v současnosti studuje hru na cimbál na Konzervatoři Brno, kterou Dominik před Favu taktéž vystudoval (obor příčná flétna). Vzniklé duo : cimbál + elektronika je v českém prostoru velmi vzácné, především i tím, že Johana je profesionální hráčka a nejedná se proto v řádném případě o jinak běžnější samplování cimbálu a jeho další procesování zvukovými nadšenci všeho druhu. Způsob jakým je s cimbálem v projektu zacházeno stále zřetelně odkazuje na moravský tradiční folklór, přesto v zásadě neobsahuje běžná folklórní klišé a vstupuje na zajímavou půdu ožívování historických tradičních vzorců za pomoci rozšíření o elektronickou složku, kterou vytvořil Dominik. Projekt Thyme mi tak (ve zcela jiné podobě) připomíná kyjovskou skupinu Narajama, která jako jedna z mála také cimbál v 90. letech alternativně používala a oživovala v nových kontextech.

Dominikova cesta k této výsledné formě byla velmi dlouhá a plná postupných a cílevědomých redukcí. To vzhledem k Dominikově povaze, kdy se i často projevovalo, že je přitahován především efektními formami umění, považuji za obrovský pokrok a z výsledku je cítit velké osobní zkoncentrování se. Dominik se ve své bakalářské práci postupně rozhodl upustit od použití jakékoliv vizuální složky a soustředil na hudbu. Původní představy zahrnovaly použití videoprojekcí a manipulací se zvukem s pomocí virtuální reality. To mi připadalo velmi aktuální - v kombinaci s cimbálem (a tehdy ještě i s uvažovanou harfistkou) scénicky/situačně neortodoxní, futuristické, ale Dominik se správně během konzultací mnohokrát bránil jakémukoliv rozptylování, které by ho odvedlo od soustředění se na hudební kompozici a práci se zvukem. Jako absolvent konzervatoře má Dominik výhodu hudebně-femeslného vzdělání a v hudební rodině (vy)cvičeného citu, jenž mu urychlil cestu a orientaci v tvorbě čistě elektronické hudby, která má svá specifika. Soustředěná práce a komponování s elektronickým zvukem byla pro Dominika v podstatě nová zkušenost a za rok udělal obrovský pokrok. Prvotní ukázky tvorby byly na míle vzdálené od výsledné kompozice - především co se týče zvukové estetiky, autenticity, práce s rytmem i barvou zvuku. Dominik na vznesené podněty reagoval, chtěl si nechat poradit, přesto bylo ale vidět, že v zásadě ví, čeho chce dosáhnout, jen hledá cestu jak. Protože elektroakustická kompozice pracuje i s jinými parametry než je výška tónu, rytmus - je akcentována především barva zvuku, spektromorfologické děje, jejich hustota a

prostor, tak v tomto směru hledal Dominik určité směřování, jak technologické, tak koncepční. Dominik dokázal opustit běžně preferované používání elektronického zvuku (klubová hudba, loopy, beaty, analogové syntezátory...) a rozhodl se pro komponování (bližší elektroakustické hudbě) stojící na vytváření zrychlujících/zpomalujících vln měnících svoji hustotu, které spolu s častým accelerandem a ritardandem cimbálu perfektně spolupracuje. Až v závěrečné části začíná výrazněji pracovat i s tonalitou a zde bezesporu vyniká právě průprava z konzervatoře.

Koncertní provedení, které jsem viděl během Open studios na Rybářské bylo zvládnuté velmi dobře jak po stránce performativní, tak hudební. Celé vystoupení je pečlivě kompozičně vystavěno a vede posluchače až do „grande finale“, které by si ale vzhledem k délce skladby zasloužilo větší časový prostor pro úplné vyznění. Takto zůstává v podobě nedořečeného náznaku – čekání na druhý díl. Častý neduh (nejen) elektronických hudebníků - a to touha být slyšen co nejvíce – se zde výrazněji neodehrává. Sourozenci se vzájemně střídají, nechávají vyznít jeden druhého, dávají si vzájemně dostatečný prostor a nikam nespěchají. Ve výsledku sice cimbál dominuje, je z toho však cítit podpora staršího bratra, který nechává své sestře prostor a je jím určitým průvodcem. Je to především právě cimbál, který projekt činí unikátním, proto Dominikova schopnost se místy upozadit svědčí o hudební dospělosti a smyslu pro celek. Když se nástroje spojí je to vždy činěno s respektem k druhému. Skladba tak prochází několika velmi rozdílnými fázemi a činí poslech překvapivým, plynoucím. Heroický, pompézní, filmový závěr skladby dává tušit, že polohy projektu mohou být ještě nečekané. Osobně bych vytknul snad jedině práci s reverbem, který i přes značný pokrok je stále místy nadužíván a nepojí se vždy přirozeně s cimbálem, který sám o sobě je velmi prostorotvorný nástroj. Taktéž některé efektové zvuky se možná zbytečně vícekrát opakují a zní neautenticky (sampley z bank?). Během koncertu i některé sub-basové frekvence neladily s harmonií cimbálu, ale to byla zřejmě pouze momentální chyba. Tyto drobné nedostatky však Dominik nestále upravuje, eliminuje a každá nová verze skladby je znatelně vycizelovanější.

Ačkoliv se mi velmi líbí, že zvuk cimbálu je ponechán přirozený, zvážil bych okolo 14:50 v rámci dramatizace momentu nějaký jeho radikální processing (granulaci, distorzi, konvoluci apod.). Taktéž hlasitost cimbálu v této pasáži by mohla být o pár decibel snížena, aby spolu s elektronikou vytvořilo kompaktnější celek. Celkové řemeslné zvukové zpracování je však na velmi dobré úrovni, zvukové textury jsou mnohvrstevnaté a mají děj.

Samotný cimbál na scéně – jeho hmotnost, složité dlouhodobé naladování a adaptování na teplotu prostoru činí z koncertu vždy událost. Je velkou otázkou, jak časté může toto náročné koncertování do budoucna být, proto každý koncert projektu Thyme budí dojem i možné neopakovatelnosti...

V Dominikově případě se redukce cílů a soustředění určitě vyplatilo, protože vznikla nejenom bakalářská práce uvnitř školy, ale i vinyl, který vyjde a bude distribuován brněnským labelem NONA. Zdá se i, že začíná koncertní šňůra, která bude doufejme ještě hodně dlouhá...

Otázky k rozpravě:

Koncertní provedení : všiml jsem si, že jsi v roli „pouštěče“ – máš jasně připravenou fixní skladbu. Jak řešíš situaci, kdy s laptopem stojíš na pódiu, ten hraje připravenou, vycizelovanou hudbu a v podstatě nemáš nic na práci?

Uvažuješ o integraci nějaké formy nebezpečné improvizace s elektronickým zvukem, nebo chcete mít vystoupení pevně pod kontrolou a mít vše předpřipravené?

Duo bratr-sestra má svá specifika – dokážeš popsat jakým způsobem spolu tvoříte, jaká je tvoje autorská role?

Proč sešlo z původního tria – cimbál, harfa, elektronika?

Konec skladby – naznačuje směr, kterým chcete dále pokračovat, nebo je to výjimečná poloha?

V dokumentaci píšeš velmi lapidárně o synestezii - jsi sám synestetik, nebo studoval jsi autory zpracovávající tento fenomén? Jak je ve finále synestezie pro tvoji bakalářskou práci důležitá a stala se podkladem pro nějakou kompoziční metodou? Pokud ano, tak uvažujete o „zviditelnění“ barev a doplnění projektu o vizuální složku?

Máte i zahraniční ambice? – proč pro projekt, který je díky cimbálu takto jasně lokálně ukotvený a odkazuje na moravský (popř. slovenský, maďarský...) folklór jste zvolili anglické jméno?

Závěrečné hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě

Návrh klasifikace:

A

Posudek vypracoval:

MgA. Jiří Suchánek

Datum:

2.6.2019

(Podpis vedoucího) – pouze v případě listinné formy posudku, elektronickou formu poslat vždy bez podpisu